

dep thung ban pynduna naka jingiaknieh jingbam hapdeng u jingthung bad u ñiut. Na ka bynta ban pyndonkam ña ki dawai pyniap niut, lah ban pyndonkam da kaba skhleh da ka Alachlor (Lasso, Alert, Velachlor, Shole Catch) kumba 4 liter lane 2 liter ka Metalachlor (Duel) lane 3.25 liter ka Pendimethalin (Stomp, Panida) bad 750 liter ka um na ka bynta ka jaka ka shi hektar da kaba synreit ne pump hadien ba la dep thung shuwa ba un mih uñiut. Lah ruh ban pyndonkam kumba 2 liter ka Trifluralin (Treflan, Trinetra, Tufan, Flora, Trilex, Kleen) hadien ba la khleh bad 750 liter ka um da ka ba synreit ha ka khyndew bad milai lang ña ka ha ka jaka kaba shi hektar shuwa ban thung. Ka jingpyntreikam langña ki lad ba bun jait na ka bynta ban pynduna ñiut ka long kaba kham bha da kaba pyndonkam ña kano kano ka dawai ba la batai haneng lem bad ka jingthiew niut da ka kti shisien hadien 25-30 sngi ba la dep thung.

Ka jingai um (irrigation):

Namar ba u dei u jingthung ba thung ha ka aiom lyuir, ym donkam ban ai um ne pun um. Hynrei dei ban ialeh ban pynlait na ka jingyrkhong ha ka por ba u syntiew bad sdang soh.

Ka jingthunglang lem bad kiwei ki jingthung (inter-cropping):

U rymbai ktung u dei u jingthung ba iahap bha lada thung lang lem bad kiwei ki jait jingthung. Ka jingthung lain lem bad u riewhadem (shi lain u rymbai bad 2 lain u riewhadem) bad u kba ha ki jaka ba pdeng ka jingkyanjang ne jaka them.

Ka jingthung lang ña u kba lem bad u rymbai ktung ha ki lain (4:2)

Jingiada na ki khñiang bad jingpang (plant protection):

Dei ban iada ña u jingthung na ki jingpang bad khñiang ba bun jait ha ka por kaba biang da ki lad ba pher ba pher ban lait na ka jingduhnong kaba bun.

Ki Khñiang (Insect-Pest): Ki khñiang ba pher ba pher ha u ne u jingthung ki long kum u ksaiñ bam toh, blue beetle. Lada ka jingroi jong kine ki khñiang ka palat ban ia kaba dei ban long dei ban pyntreikam ña ki lad da kaba synriet ne pump dawai kum da ka Monocrotophos 36 EC ha ka jingkhleh kaba 10 ml/10 liter ka um lane Nuvacron kumba 1.25 ml/liter ka um. Na ka bynta ka jaka kaba heh ña shi hektar dei ban pyndonkam kumba 750 liter ka um. Ha ka jingsynreit kaba ar sien hadien 15 sngi dei ban kyliang pat da ka wei pat ka dawai hynrei kaba dei kajuha ka jait ne kaba ña syriem.

Ki Jingpang (Diseases): Ki jingpang kiba kham paw ha u ne u jingthung ki dei kum ka jingpang iap tyrkhong jong ki sla, jingpang thohbria ha jong ki sla bad jingthoh sarang ki sla (leaf rust). Ha ki jaka ba kham jur ka jingpang sarang ki

sla (leaf rust) ialeh ban thung da ki symbai bal ah ban ialeh pyrshah ña kane ka jingpang kum da u PK 1029, PK 1024, JS-80-21 and Ankur. Synreit da ka of Diathane M-45 @ 0.2 % solution (lane 2 g ha shi liter ka um) na ka bynta ka jingpang iaptyrkhong ki sla lane da ka Topsin M ha ka jingkhleh kaba 2 g/liter na ka bynta ka jingpang thoh sla.

Ka jingkheit ne ot (harvesting):

Ka jingkheit ña u jingthung ka dei ban long hadien ba la biang por bha, kata ka dei ha ka por ba ki sla ki kylla rong stem bad sdang tlor namar lymda biang por kan sa ktah ña ka jingioh da ka daw ka jingpait bad saphriang ha ka por ba ot ña u. ña u rymbai ba la kheit dei ban thad sngi bha kumba 2-4 sngi bad sa shoh da ka kor ne da ka bor met da kaba pyndonkam da u dieng. ña u symboh ba la shoh dei ban thad sngi shuwa kumba 2-3 sngi bad sa lum lang ha ka jaka ba la pynkhreh kaba ioh lyer bha.

Jingpyndonkam ña u rymbai (uses):

ña u ne u jingthung la ju pyndonkam ha kaba pynmih umphniang bam. Nangta lah ruh ban pynmih ña ka dud kaba ki khot ka soya milk bad ki jingbam bapher bapher kiba tei ña ka met (protein) na ka bynta ki briew bad kumjuh ruh ña ki jingri.

La thoh bad pynmih da:

A.S. Panwar, Jayanta Layek, L.L. Shivastava, Anup Das,
Ramkrushna G.I., Badapmain Makdoh,
Devika Jana bad Vidyapati Taoram
ICAR Research Complex for NEH Region, Umiam

Naka bynta ban iohjingtipkhambniahsngewbhaiakynduhia:

Director,
ICAR Research Complex for NEH Region
Umiam, Meghalaya -793103

Soybean

(Production Technology)

Division of Crop Production
ICAR Research Complex for NEH Region
Umiam, Meghalaya-793103

Rymbai ktung ha ka por ba dang dap soh bha

U Rymbai ktung u dei u jingthung u ba la wanrah nyngkong ha kari India ha kisnem 1960 ban pynkhlañ shuh shuh ia ka jingpynmih umphniang bam ha ka ri. Kumba ka long mynta la lah ban rep ia u ha ki 5 million hectre hapoh ka ri India, bad u wan ha ka kyrdan ba lai na baroh ki jingthung ba pynmih umphniang hapoh ka ri. Kat haduh mynta, ka jingrep paidbah ka dang duna ha kaba iadei bad une u jingthung, watla ka jingtip ia ka jingmyntoi jong u kum u jingthung ba kham tad ba pynmih umphniang bad kum u jingthung ba ai protein ne jingtei ia ka met ka la sdang par sha ki paidbah nongrep. Watla ka jingrep ia u rymbai ktung ka la sdang roi bun ha kine ki thaiñ shatei lam mihngi, hynrei ka jingpynmih pat ka dang duna (tang 920 kilo ha shi hektar) shibun haba ianujor bad kiwei ki jaka rep ka pyrthei haba khein kyllum. Lah ban kham pynbun ia ka jingpynmih ia u rymbai ktung lada pyndonkam ia ki rukom thung ba la kham janai jong ka juk ba mynta kumba la pyni harum: -

Ka khyndew:

Une u jingthung u kham iadei ha ki jaka sboh (loamy soil) kiba don ha ki jaka sngem. Ym dei pat ban thung ia u rymbai ktung ha ki jaka ba lang um ne ha ki jaka ktieh.

Ka jingpynkhreh ia ka jaka thung (land preparation):

Ia ka jaka ban thung ia u rymbai ktung dei ban da puh bad lur haduh ba ka khyndew kan da ni bha khnang ba ka jingmih symbai kan long kaba ryntih bad ba biang. Kan bha shibun ban da ruid ia ki nur um kiba biang ban lait na ka jinglang um jong ka jaka bet symbai.

Ka jingjied symbai (selection of varieties): ka jingjied ia ki symbai rymbai ktung kiba pynmih soh kham bunkam long kaba eh ne kaba rem dor. Kane harum ka long ka rukom kumno ban jied symbai:

Sl.No.	Ki jaid symbai	Ka jingmih (kg/ha)
Ha ki jaka them (<800 m)(Low altitude) Low altitude		
1.	PK-74-289	2925
2.	Alankar	2500
3.	JS-72-789	2525
Ki jakakiba pdeng ka kynjang (800-1300m) (Medium altitude)		
1.	DS-73-16	2741
2.	PK-73-213	3355
3.	DS-74-42	2772
Ki jaka lum(>1300m) (High altitude)		
1.	Alankar	1290
2.	DS-74-42	2173
3.	Pk-73-213	1644

U symbai bad ka rukom sumar (seed and seed treatment):

Ka jingjied kumno bad katno ban bet ia u symbai ka long kaba kongsan eh ban tip katno tynrai dei ban thung ha ka jaka rep ba la rep(ym dei ban khah eh lane ñiar eh). Barabor dei ban thung kumba 50-60 kilo u symbai ha ka jaka kaba heh kumba shi hectre. Dei ban khmih thuh la ka jingmihlung u symbai ka biang ne em shwa ban thung ia u, kane kan pynthikna katno yndonkam symbai ha ka jaka ba la pynkhreh ban rep. Ia u symbai dei ban khleh ia ki dawai kum ka Thiram bad ka Carbendazim ban iada na ka jingbam khniang. Ka jingkhleh ka dei ban long 2 gram ka Thiram + 1 gram ka Carbenazim ha ka 1 kg u symbai. Lada jia ba ym lah ban ioh ia ka dawai Carbendazim, lah ban khleh tang da ka Thiram ha ka jingthew kaba 3 gram ka dawai ia 1 kilo u symbai. Ka jingkhleh dawai ka dei ban long 15 sngi ha shwa ban bet symbai. Ha ka por ba thung ia u symbai dei ban khleh shwa da ka dawai Bradyrhizobium bad Phosphorus solubilizing bacteria (PSB) ha ka jingthew kaba 5 gram ha man ka shi kilo u symbai. Kine ki dei ji kynja phngit jingim kiba iarap ha ka ban pynsboh ia ka khyndew.

Ka rukom khleh ia u symbai da ka Bradyrhizobium (methods of inoculation):

Ia ka rukom khleh ia u symbai bad ka dawai phngit jingim Bradyrhizobium la batai bñiah kumne harum. Iau symbai u babha la sumar da ka dawai jingpang (fungicide) kumba 15-20 sngi shuwa ban thung hynrei lada thmu ban pyndonkam ia ka Bradyrhizobiumruh dei ban khleh ia ka tang shi kynta shuwa ban thung.

U symbai rymbai ktung u ba khuid bad ba suba

Katto katne ki mat ba dei ban bud lada pyndonkam ia ka dawai ba la batai haneng:

1. Ka rukom khleh ia ka um shini ne um mithai kaba 10% (donkam ban khleh 100 g ka shini ne mithai ha shi liter ka um). Lada mut ban khleh ia 50 kg u symbai dei ban pyndonkam shiteng liter ka um shini.
2. Donkam ban khleh kumba 200-500 gram ka powder dawai Bradyrhizobium bad ka um shini kaba pjah haduh ba kan da rben bha.
3. Pynsaphriang ia u symbai rymbai ktung ha ka madan dewbilat ne plastic bad sa milai lang ia ka jingkhleh dawai. Khnang ba kan milai bha ka kham bha ban khleh khyndiat ia symbai.
4. Ia u symbai ba la dep khleh dei ban thad pynrkhian ha ka jaka kaba kah sngi bad tngen khnang ba ki phngit jingim kin ym iap. Laleh ban thung mar mar ia u bad ruh kiar na ka jingthang ka sngi.

Ka rukom thung (sowing):

Kham bun sien ka por thung kaba biang eh ka dei ha u bnai Jymmang ne Jylliew, kata ha kabasdangjongka aiom lyiur. Ia u symbai dei ban thung ha ka jingjylliew kaba 3-5 cm bad ka jingiar kaba 45 cm la 10 cm. Ka jingiar kan kham duna lada thung ha ki jaka kiba kham shalor jong u lum namar ka jingduna ka jingbat um jong ka khyndew.

Ka rukom ai sboh (manure and fertiliser):

Ka jingmih bha jong u ne u jingthung yn kham iohi lada pyndonkam lang iaka sboh jingri lem bad ka sboh dawai. Dei ban pyndonkam sboh dawai tad ynda lada dep phah test ia ka khyndew. Naka bynta ban ioh ia ka jingseisoh kaba bha dei ban pyndonkam ia ki sboh jingbam ba lah ban ioh na ki sboh dawai bapher bapher.

Ki jingbam	Jingdonkam (kg/ha)
Nitrogen (N)	25
Phosphorus (P ₂ O ₅)	60
Potassium (K ₂ O)	30

Namar ba u rymbai ktung u dei u jingthung ba lah ban pynmih umphniang la shem ba da ka jingpyndonkam lang ia ka sboh dawai Sulphur kumba 20 kilo ha shi hektar ka jaka, ka jingmih ka kham bha.

Ber ia ka Urea kumba 45 kilo, 375 kilo ka SSP, 50 Kilo ka Potash na ka bynta ka jaka kaba shi hektar ban pyndap ia ka jingdonkam sboh. Ia kine baroh ki jait sboh dei ban pyndonkam lang tang ha ka por thung bad ialeh ban kiar na ka jingdei jong u symbai bad ka sboh dawai namar kan ktah ia ka jingmih jong u symbai.

Ka jingthiew ñiut (weed control):

Ialeh ban pynkhuid ia u ñiut ha ka jaka rep haduh 45-60 sngi ba la dep thung. Thiew ñiut ne aishoi hadien 25 bad ruh thiew da ka kti hadien 40 sngi ba la